

Žurnál

20
ROČNÍK 12

7. března 2003

V ČÍSLE:

Počet zájemců o studium na UP je zhruba stejný jako loni • Nový předseda Rady Uměleckého centra UP • Otázka pro děkana LF UP doc. Č. Číhalíka, CSc. • Z galerie olomoucké univerzity • Češi a čeština očima japonskýma • Diskuse, názory, ohlasy

V pondělí 3. 3. 2003 byla v podkroví Uměleckého centra UP zahájena výstava dokumentující výsledky fotografické soutěže o Cenu děkana Pedagogické fakulty UP. Jejím vítězem se stal student Katedry výtvarné výchovy PdF UP a Institutu výtvarné fotografie v Opavě R. Veselý (ve výřezu), který současně převzal zvláštní ocenění J. Štreita, člena poroty (na snímku zcela vlevo).

-red-, foto -tj- ▶

Vědecká rada UP schválila návrh na udělení čestného doktorátu

■ V pondělí 3. 3. 2003 se na svém zasedání sešla Vědecká rada UP, jejíž členové projednali a schválili návrh na udělení čestného titulu doctor honoris causa – čestného doktorátu UP prof. dr. Josu Wilmotsovi.

Prof. J. Wilmots absolvoval studium germánské filologie na Katolické univerzitě v Lovani, působil jako zahraniční lektor nizozemštiny v Göttingenu, Bonn a Frankfurtu. Od roku 1966 působí na Ekonomické vysoké škole v Hasseltu, v letech 1991–1999 byl profesorem nizozemštiny na Katedře jazyků Limburského univerzitního střediska.

Jako první zahájil v roce 1963 kurzy nizozemštiny, a výrazně tak přispěl k založení nizozemštiny jako oboru. Organizoval speciální letní kurzy nizozemštiny, na nichž prosadil účast studentů ze zemí tehdejší RVHP, včetně studentů UP. Jeho zásluhou získala nederlandistika na olomoucké FF UP užitečné kontakty, finanční příspěvky a významné příležitosti pro zahraniční pobyty studentů a učitelů.

V roce 1997 obdržel prof. J. Wilmots zlatou medaili UP Pro merito, v roce 1999 mu byla udělena prestižní cena ANV Visser – Neerlandiaprijs.

Udělení čestného doktorátu UP prof. J. Wilmotsovi představuje zaslouženou poctu tomuto přednímu odborníkovi v oboru nederlandistiky. Promoce by se měla uskutečnit při příležitosti zahájení činnosti Střediska nizozemské a vlámské kultury v Olomouci.

-red-

Dělení státní dotace a nárůst mzdových tarifů schváleny

Jedním z podstatných bodů středěčního (5. 3. 2003) zasedání AS UP byl návrh dělení neúčelových neinvestičních dotací MŠMT ČR v rámci UP, jehož znění vyplývající ze současné metodiky dělení předložila AS UP rektorka UP prof. J. Mačáková. Návrh byl před zasedáním AS UP již projednáván na schůzkách rektorky a kvestora s děkany a tajemníky jednotlivých fakult. Stanovisko doporučující návrh ke schválení přijala 27. 2. 2003 i ekonomická komise AS UP. **Návrh dělení neúčelových neinvestičních dotací MŠMT ČR v rámci UP byl následnou volbou (14 hlasů pro, 3 hlasy proti, 1 se zdržel) přijat i Akademickým senátem UP.**

Druhým důležitým bodem jednání byl návrh úpravy mzdových tarifů UP, a to s účinností od 1. 3. 2003. **AS UP všemi hlasy přijal návrh, podle nějž se k uvedenému datu mzdové tarify navýší o 8,77 %.**

Doc. J. Štefanides navrhl, aby se AS UP v průběhu svého jednání zabýval také již probíhající iniciativou *Počítejte s námi!* Akademický senát UP po diskusi k tématu přijal usnesení, v němž se ztotožňuje se znepokojením organizátorů iniciativy *Počítejte s námi!* nad současným stavem financování veřejných vysokých škol a obrací se na reprezentaci vysokých škol, ČR a RVŠ s výzvou, aby neprodle- ně usilovala o změnu současné situace.

-map-

Začátek semestru: Prudce do kopce

■ Kolem dvou stovek účastníků přilákal „večírek na rozjezd letního semestru pro všechny milovníky dobré muziky a zábavy“, který pod názvem „Prudce do kopce“ proběhl uprostřed minulého týdne v olomouckém U-klubu. Jeho hlavní organizátoři – Jura s Fanošem, jinak student J. Prudký (PdF) a F. Kopecký (FF) – připravili program, v němž se diskotéka rockových a tanečních hitů střídala s živým vystoupením kapel Loco Poco (na snímku) a Walk Choc Ice.

Počet signatářů překročil tisícovku

■ Pod otevřený dopis ministryni školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Vládě ČR *Počítejte s námi!* se dosud podepsalo prostřednictvím www stránek http://dialog.cz/pocitejte_s_nami/ a na podpisových archích přes 1 000 vysokoškolských pedagogů a doktorandů z celé ČR. Jak uvedl Mgr. P. Bilík z FF UP, k výzvě se mezi jinými připojili např. teolog T. Halík, psycholog P. Ričan, filozofové M. Petříček a P. Floss, literární vědci J. Stromšík, J. Pelán, T. Glanc a M. C. Putna, biolog A. Svoboda, egyptolog M. Verner, estetik V. Zuska, kunsthistorik M. Horyna a muzikolog J. Vičar.

Otevřený dopis, v němž iniciátoři varují před personální krizí na českých vysokých školách a požadují plnění vládního prohlášení, bude odeslán 10. 3. 2003. Signatáři jsou ochotni přistoupit k protestním akcím, pokud v nejbližší době nedojde k jednáním, která povedou k řešení problémů na vysokých školách.

-red-

Kromě slavnostních (individuálních a průběžných) přípitků došlo v průběhu večera i na slosování vstupenek, v němž si šťastní výherci odnesli hodnotné ceny v podobě poukázek na ISIC karty, triček s potiskem partnera GTS International a zpáteční jízdenky do Paříže pro dvě osoby (hlavní cena).

Prudce do kopce navázal na Mikulášský večírek, který se konal v prosinci minulého roku taktéž v U-klubu a podle organizátorů obou akcí by tato tradice měla pokračovat v podobném duchu i v budoucnu. Jak J. Prudký a F. Kopecký, uvedli, rádi by i tomto semestru realizovali svůj původní záměr – nabízet za co nejnižší ceny co nehodnotnější program s doprovodnými akcemi a malými překvapeními, včetně letošních majáles... Nechme se tedy překvapit.

-red-, foto -pru-

Toto číslo vychází s přílohou věnovanou programu Dnů francouzské kultury „Rendez vous à Olomouc“, které se uskuteční ve dnech 17.–28. 3. 2003.

Vedení Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci
vás zve na

reprezentační ples

Přírodovědecké fakulty UP,

kteří se koná v sobotu 15. 3. 2003 v prostorách
Slovanského domu od 19.30 hod.

K tanci a poslechu hrají hudební skupina *Efekt*
a *Olomoucká cimbálová muzika*. Svě taneční
umění předvedou taneční skupina *Tarantela*
a *T. Hudeček s partnerkou*. Štěstí vás neopustí
ani při *tombole*. V místě konání plesu jsou
k dispozici tři bary a Mexická restaurace
(v přízemí).

Vstupenky v ceně 150 Kč jsou v prodeji
na sekretariátě děkana PŘF UP, tř. Svobody 26,
tel. 585 634 009.

**Akademické mistrovství ČR
v parlamentní debatě**

Právnická fakulta UP bude ve dnech 21.–23. 3. 2003
hostit již třetí ročník Akademického mistrovství České
republiky v parlamentní debatě. Parlamentní debatou
je míněn vysokoškolský způsob debatování, v němž
na dané téma a podle daných pravidel diskutují týmy
o dvou řečnicích, z nichž jeden dané téma obhájí
a druhý neguje.

Cílem debatování je přitažlivým způsobem napo-
máhat rozvoji dovedností, rétorických schopností
a znalostí účastníků. Soutěžní debata má vyváženou
měrou vzdělávací, formovat osobnost debatéra, ale
také obsahovat sportovního ducha a společenské
aspekty. Je též velmi důležitým bodem zvýšení in-
formovanosti o současných celosvětových tématech.
Debatéři při svém soutěžení simulují jednání britského
parlamentu, kde se tradičně prou o svých pravdách
dvě strany: vládní a opoziční. O tom, kdo byl v debatě
úspěšný a přesvědčivý, pak rozhodne tým rozhod-
čích, kterým předsedá tzv. Speaker of the House či
předseda sněmovny, jehož úkolem je i celou debatu
moderovat jako ve skutečném parlamentu.

K přihlášení je možno využít elektronickou adresu
katka.svajcova@email.cz, nebo tel. 603 194 631.

Další informace se dozvíte na adrese [www.
debating.net/ADK](http://www.debating.net/ADK).

-red-

Rektorka Univerzity Palackého v Olomouci ve snaze
povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrcům
dialog s posuzovateli jejich práce vyhláší

9. ročník veřejné literární soutěže

pro studenty Univerzity Palackého.

Podmínky soutěže: předložit v oboru poezie
5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text
do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech
kopiích, z nichž každá bude označena jménem,
fakultou ročníkem, studovaným oborem a domácí
adresou. (Stranou se miní strojepis [počítačový text]
o 30 řádcích a 65 úhozech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je **28. březen
2003**.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny: 1. cena –
2 000 Kč, 2. cena – 1 500 Kč, 3. cena – 1 000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se
nerozdělují ani nezdvojují. Soutěžní práce budou hod-
noceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka
UP.

Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2003
a zveřejněny v Žurnále UP. Autoři vítězných prací se
zúčastní hodnotícího semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát
rektora Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47
Olomouc. Obálku označte heslem „Literární soutěž“.

-rup-

**Počet zájemců o studium na UP je zhruba
stejný jako loni**

■ Ještě v pondělí docházely na jednotlivá
studijní oddělení poslední přihlášky ke studiu
na Univerzitě Palackého. Všechny sedm fakult
UP vykazují téměř srovnatelný zájem
s minulým rokem. Např. na Pedagogickou
fakultu UP se k 28. 2. hlásilo 2 818 potenciál-
ních studentů, přičemž v pondělní poště (3. 3.)
se očekávalo dalších zhruba 280 přihlášek.
Jak potvrdila Mgr. L. Lysáková, asi pětistům
zájemců byly pro nedostatky v žádostech
dotazníky vráceny k doplnění. (Budoucí stu-
denti se mj. také hlásili i na obory, které
nebudou otevřeny; dá se tedy předpokládat,
že všechny vrácené žádosti se zpět na studij-
ní oddělení nevrátí.) Některé přihlášky přišly
pouze v elektronické podobě. Zástupce stu-
dijního oddělení tak bude muset oslovit asi 80
zájemců, kteří svou elektronickou přihlášku
musejí doplnit o verzi tištěnou. Shrnutí
a potvrzení: na Pedagogickou fakultu UP se

tedy letos hlásí zhruba 3 500 zájemců, což je
ve srovnání s loňskem asi o 500 přihlášených
méně. Na LF UP je situace zatím nejasná.
Důvodem jsou zahraniční studenti, a to pře-
devším studenti slovenští. Ti měli, stejně jako
všichni ostatní, poslední možnost k odeslání
přihlášky spojenou s datem 28. 2. 2003. Jak
ale Žurnálu UP sdělila Ing. A. Antořová, ve-
doucí studijního oddělení LF UP, počítá se
s tím, že přihlášky ze zahraničí mohou dochá-
zet v průběhu celého následujícího týdne,
tudíž informace o přibližném zájmu k dispozici
zatím nejsou. Vedoucí studijních oddělení FF,
PŘF a CMTF UP odhadují situaci s počty
zájemců o studium zhruba srovnatelnou
s loňskem. E. Svobodová, zástupkyně studij-
ního oddělení FTK UP, Žurnálu UP potvrdila
naopak vyšší zájem potenciálních studentů –
na Fakultě tělesné kultury by rádo studovalo
zhruba o 250 posluchačů více. A konečně
Právnická fakulta UP, kde se v důsledku
posledních událostí souvisejících s akreditací
spekulovalo o výrazně nižším zájmu, se pů-
vodní obavy nepotvrdily. V. Gotthansová, ve-
doucí studijního oddělení PF UP Žurnálu UP
sdělila, že uchazečů o studium bude zhruba
o 550 méně. Prozatím je na studijním odděle-
ní PF UP shromážděno asi 1 750 přihlášek.

Přesnější čísla budou známa přibližně
v druhé polovině března.

M. Hronová

▲ *Katedra politologie a evropských studií FF UP
uspořádala 27. 2. 2003 besedu na téma **Evropa
a Amerika – střet identit**. Plněmu sálu posluchačů
přednášel ředitel Ústavu mezinárodních vztahů
v Praze J. Šedivý, Ph.D.*

-red-, foto -tj-

**Předsedou Rady Uměleckého centra UP
je PhDr. S. Tesář**

■ Na základě návrhu předsedy Kolegia oboru umění
a teorie umění na UP a vedoucího Katedry muzikolo-
gie FF UP prof. J. Vičara, a na základě projednání dne
26. 2. 2003 a jednomyslného souhlasu všech dalších
vedoucích uměnovědných a uměnovýchovných kate-
der Filozofické a Pedagogické fakulty UP – doc.
L. Daniela, doc. H. Myslivečkové, Mgr. L. Ptáčka
a prof. K. Steinmetze, se novým předsedou Rady
Uměleckého centra Univerzity Palackého stal od
27. 2. 2003 na jeden rok dosavadní zástupce vedou-
cího Katedry muzikologie FF UP **PhDr. S. Tesář**,
významný badatel v oblasti starší hudby a bývalý
úspěšný ředitel Muzea české hudby v Praze.

-red-

Učitelé Katedry výtvarné výchovy PdF UP sdruže-
ní v Klubu konkrétiistů 2 – Olomouc srdečně zvou
na vernisáž výstavy

EROTIKK2

(L. Daněk, V. Havlík, J. Herynek, P. Herynek,
J. Krůčka, D. Medek, V. Pospíšil, D. Puchnarová,
J. Toman),

Vernisáž se koná v Galerii Mona Lisa (Horní
nám. 20) v úterý 11. 3. 2003 v 17 hod.

Úvodní slovo: L. Grónský, orientální tanec:
B. Orságová.

Výstava potrvá do 5. 4. 2003.

▲ P. Herynek: Brož (Srdce), 1999

Z ARCHIVU UP

Prezident býval i králem

Nejen na konci kalendářních roků, bilancování ztrát
a nálezů, ale i v průběhu období ohraničených
významnou událostí je archiv dobrá věc. Jako i tento-
krát – při příležitosti přece jen realizované volby
prezidenta ČR 28. 2. 2003. A tak si můžeme
připomenout, že prof. V. Klaus byl jeden čas členem
akademické obce UP – jako člen její Vědecké rady
UP (1997–2000), že byl jako jeden z hostů prof.
J. Jařaba účastníkem populárních Večerních rozmluv
a že v době, než se stal prezidentem, byl králem, a to
majáles 1990 v Olomouci. Památnou událost doklá-
dá dobová fotografie zachycující krále studentských
slavností (zprava) ve společnosti Miss 1990 R. Go-
recké a tehdejšího rektora UP prof. J. Jařaba.

-red-, foto archiv UP

Chybí nám muzikoterapie?

■ Katedra hudební výchovy PdF UP uspořádala v posledním únorovém týdnu kurz muzikoterapie spojený s výrobou hudebních nástrojů. Realizace kurzu i jeho vlastní náplň byla výslednicí iniciativy Katedry hudební výchovy a poměrně značného zájmu studentů o tuto tematiku. Obsah byl původně koncipován jako informace pro studenty, nakonec však o účast projevil zájem také zájemci z ad pedagogů, pracovníků diagnostických ústavů či lékařů.

V průběhu týdne jsme měli možnost vyslechnout zajímavé přednášky na téma *Léčebná pedagogika* (A. Janátová), *Hudba a literatura* (A. Dvořáčková), *Xylofony a jejich využití v muzikoterapii* (K. Fridrichová). Účastníci si mohli vlastnoručně vyrobit dřevěné hudební nástroje, zájem byl především o kantelu – drnkací strunný nástroj s možností pentatonického nebo diatonického lanění (K. Hanzík).

Kurz pak vyvrcholil muzikoterapeutickou dílnou (M. Břicháčková), v níž si frekventanti měli možnost vyzkoušet sami na sobě terapeutické účinky hudby.

M. Břicháčková jednotlivé prvky (rytmus, intonace, práce s nástroji, hra na tělo...) s účastníky analyzovala a společně pak nacházeli možnosti využití nejen v hodinách hudební výchovy, ale také ve vzájemných vztazích a v životě vůbec. Břicháčkové se podařilo dokázat, že je možné hudební výchovu obohatit o nový rozměr – uvolňování psychických bloků a harmonizaci osobnosti. Kurz jednoznačně potvrdil nejen zájem široké veřejnosti o tento obor, ale i potřebu jeho uplatňování nejen v hodinách hudební výchovy. Muzikoterapie nám zkrátka chybí, tak doufáme, že budeme moci v započaté práci pokračovat.

-lap- foto -tj-

tické účinky hudby. M. Břicháčková jednotlivé prvky (rytmus, intonace, práce s nástroji, hra na tělo...) s účastníky analyzovala a společně pak nacházeli možnosti využití nejen v hodinách hudební výchovy, ale také ve vzájemných vztazích a v životě vůbec. Břicháčkové se podařilo dokázat, že je možné hudební výchovu obohatit o nový rozměr – uvolňování psychických bloků a harmonizaci osobnosti. Kurz jednoznačně potvrdil nejen zájem široké veřejnosti o tento obor, ale i potřebu jeho uplatňování nejen v hodinách hudební výchovy. Muzikoterapie nám zkrátka chybí, tak doufáme, že budeme moci v započaté práci pokračovat.

▲ Snímkem T. Jemelky se vracíme na výstavu cestopisných a dokumentárních fotografií *Severozápadní Kanadou lodí, pěšky, autem...* Výstavu, kterou uspořádali K., M. a T. Greplovi a P. Dzik, je možné shlédnout ještě do 14. 3. 2003, od 9 do 17 hod. v Galerii Zbrojnice (IC UP, Biskupské nám. 1)

Ze zasedání Vědecké rady UP

■ Na zasedání Vědecké rady UP, které proběhlo 3. 3. 2003 byly schváleny následující návrhy na jmenování profesorem: **doc. PhDr. Jiří Musil, CSc.** (FF UP), v oboru klinická psychologie, **doc. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.** (FF UP), v oboru dějiny výtvarných umění a **doc. PhDr. Peter Kónya, Ph.D.** (FF UP), v oboru československé dějiny.

Vědecká rada UP dále schválila žádost o prodloužení akreditace habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem v oboru teologie a vzala na vědomí zprávu o celoživotním vzdělávání na CMTF UP.

-red-

OTÁZKA PRO DĚKANA LF UP DOC. Č. ČÍHALÍKA, CSc.

Ve svém inauguračním projevu jste uvedl, že možným řešením jednoho z problémů LF UP se jeví vytvoření instituce Univerzitní nemocnice. Mohl byste objasnit důvody a účel této změny? Nejde o pouhé přejmenování Fakultní nemocnice?

Doc. Č. Čihalík, CSc.: V současné době existují vedle sebe dvě formálně a legislativně „cizí“ organizace, které však funkčně musí pracovat jako jeden celek. Fakultní nemocnice je příspěvková organizace v gesci Ministerstva zdravotnictví ČR, řídící se předpisy (mj. mzdovými, hospodářskými...) závaznými pro tento typ organizací. Je současně právní subjekt. Lékařská fakulta UP je veřejně prospěšnou organizací v gesci MŠMT ČR řídící se zase závaznými předpisy pro tento typ institucí, navíc nemá právní subjektivitu

▲ Teoretické ústavy LF UP

(tuto nese univerzita). Z toho vyplývá řada konfliktních situací: Mzdové podmínky pro pracovníky zařazené na stejném pracovišti a vykonávající stejnou práci jsou diametrálně odlišné, nemůžeme společně investovat do rozvoje pracovišť (budova patří FN – např. posluchárnu nemůže opravit LF, neboť nelze investovat do cizího majetku. Naopak do pracoviště se zdravotnickým zaměřením lokalizovaném do budovy Teoretických ústavů nemůže investovat FN atd.).

Univerzitní nemocnice by měla být zcela nový typ samosprávné instituce (dosud legislativně není definována) se svou správní a dozorčí radou. Současně musí být součástí sítě zdravotnických zařízení (vliv Ministerstva zdravotnictví ČR nelze zpochybnit). Současně se špičkovou zdravotnickou činností však musí nést i špičkovou činnost vědeckobadatelskou. Je výukovou bází pro studium lékařství (ale i dalších nelékařských zdravotnických programů), musí být nositelem a garantem postgraduální profesní i vědeckovýzkumné výchovy (příprava na odborné atestace i studium v Ph.D. programu). V žádném případě tedy nejde o přejmenování stávajících fakultních nemocnic, ale o zcela novou instituci se zcela nově definovanými postavením a funkcemi v síti zdravotnických a výukových zařízení.

-red-

Stručně

Katedra speciální pedagogiky PdF UP pořádala 4. 3. 2003 další **setkání mladých absolventů prezenčního studia, tentokrát se zaměřením na etopedii.**

V pátek 7. 3. se na Žižkově nám. v Olomouci koná oslava **153. výročí narození prezidenta Osvoboditele, pořádaná pod záštitou Arcibiskupství olomouckého, Velitelství pozemních sil Armády ČR, Rektorátu UP, Krajského úřadu Olomouc a Statutárního města Olomouc.**

Vernisáž výstavy **Zdeněk Příkrýl – rekapitulace** pořádané k 75. narozeninám autora se uskuteční v Galerii Rubikon 10. 3. 2003 v 17 hod.; výstava potrvá do 8. 4. 2003.

Ve středu 19. 3. 2003 se ve velké zasedací místnosti Rektorátu UP bude konat další zasedání **Kolegia rektorky UP, které bude mít mj. na programu informace o jednání České konference rektorů, zprávu o přijímacím řízení a stipendiích v doktorských studijních programech.**

-red-

Seminář k výročí založení Petrohradu

Katedra slavistiky FF UP pořádá **13. 3. 2003** mezikolturní seminář na téma *Obraz města Petrohradu v ruské literatuře*. Seminář se uskuteční k 300. výročí založení města a zúčastní se ho rusisté z Prahy, Brna, Hradce Králové, Plzně a Českých Budějovic.

Setkání, k němuž jsou srdečně zváni nejen studenti, ale i vyučující slavistiky a jiných kateder, se uskuteční v aule FF UP od 10 do 14 hodin.

-red-

Děkanka Fakulty tělesné kultury UP vypisuje

výběrové řízení

na obsazení míst profesorů, docentů, odborných asistentů a asistentů v oborech:

- biomechanika – diagnostika lidské motoriky – 1 místo;
- fyziologie obecná a fyziologie zátěže – 1 místo;
- gymnastika se zaměřením na sportovní gymnastiku – 1 místo;
- plavání – 1 místo;
- atletika – 1 místo (zástup za mateřskou dovolenou na dobu 1 roku);
- tance a taneční sporty – 1 místo;
- sportovní hry se zaměřením na fotbal – úvazek 0,5;
- psychologie se zaměřením na pedagogickou psychologii – 1 místo;
- psychologie se zaměřením na psychologii TV a sportu – 1 místo;
- aplikovaná TV nebo pedagogika se zaměřením na pohybové aktivity seniorů – 1 místo;
- rekreologie se zaměřením na management životního stylu – 1 místo.

Kvalifikační předpoklady: u profesorů jmenování v oboru, u docentů habilitace nebo jmenování v příslušném oboru; u odborného asistenta – VS vzdělání v příslušném oboru s praxí nejméně tři roky a ukončené nebo probíhající doktorské studium; u asistenta – VS vzdělání (Mgr.) v příslušném oboru; všichni: předpoklady pro vědeckou a publikační činnost, samostatnost, znalost anglického jazyka, praxe na PC, morální a občanská bezúhonnost.

Předpokládaný nástup 1. září 2003 nebo na základě dohody.

Příhlašky doložené životopisem, osobním dotazníkem, fotokopii dokladů o vzdělání, přehledem odborné praxe a seznamem publikační činnosti zašlete do **čtyř týdnů** od zveřejnění v tisku na osobní oddělení FTK UP, Tř. Míru č.115, 771 11 Olomouc.

Přijem přihlášek do 4. 4. 2003.

-ftk-

O výzkumu klimatu na našich školách

Vyhlášení veřejné diskuse k projektu
Národní politika výzkumu a vývoje ČR

Usnesením vlády ze dne 22. 5. 2002 (516) bylo MŠMT ČR uloženo, aby ve spolupráci s Radou vlády pro výzkum a vývoj předložilo vládě do 31. 3. 2003 návrh projektu *Národní politika výzkumu a vývoje ČR na období 2003 až 2008*. Vzhledem k problémům vyvolaným záplavami (komunikační, personální a jiné) byl termín předložení návrhu prodloužen do 30. 11. 2003.

Národní politika výzkumu a vývoje vychází z přednosti a nedostatků výzkumu a vývoje v ČR, zjištěných a popsanych v *Analyze dosavadního vývoje a stavu VaV v ČR a jejich srovnání se zahraničím*, schválené vládou v květnu 2002 (viz <http://www.msmt.cz/DO-MEK/default.asp?CAI=2857>). Předmětem veřejné diskuse jsou tematické oblasti stanovené na základě této analýzy v rámci přípravy národní politiky výzkumu a vývoje ČR: vnější podmínky, vnitřní podmínky, struktura systému VaV v ČR, financování VaV, nepřímá podpora VaV, výkonnost VaV a hodnocení VaV, lidské zdroje ve VaV.

Náměty, připomínky, doporučení a případné dotazy je možno zasílat na adresu PolitikaVaV@msmt.cz do 14. 3. 2003.

V následujících měsících budou příspěvky vyhodnoceny a navrženy k zapracování a zohlednění při přípravě národní politiky výzkumu a vývoje v ČR.

Blížší informace jsou k dispozici na adrese http://www.msmt.cz/_DOMEK?CAI=2842.

-red-

Přednáškový večer

Pod záštitou MUDr. J. Vomáčky, ředitele FN Olomouc, a doc. Č. Čihalíka, děkana LF UP se 12. 3. v 16 hod. uskuteční přednáškový večer Kliniky plicních nemocí a tbc LF UP, a FNO na téma *Tuberkulóza*. Přednáškový večer se koná na Teoretických ústavěch LF UP Olomouc.

-red-

Soutěž o nejlepší esej

Společnost pro trvale udržitelný život SR, Společnost pro trvale udržitelný život ČR, Regionální environmentální centrum Slovensko a týdeník *Mosty* vyhlásily 1. 2. 2003 soutěž o nejlepší esej na téma *Udržitelný způsob života*.

Soutěž je připravena při příležitosti připravované 5. panevropské konference ministrů životního prostředí, 10. výročí vzniku Společnosti pro trvale udržitelný život a v návaznosti na Světový summit o trvale udržitelném rozvoji. Může se jí zúčastnit každý posluchač vysokéhoškolského studia na kterémkoliv univerzitě jak na Slovensku, tak i v České republice.

Rozsah eseje: 5–7 rkp. stran, řádkování 1,5, velikost písma 12, Times New Roman CE.

Kritéria hodnocení: aktuálnost zvoleného tématu, originalita zpracování, schopnost zaujmout a přesvědčivě vyjádřit vlastní názor, seriózní práce s prameny, literární hodnota, návrh řešení. Výsledky soutěže budou vyhlášeny 5. 6. 2003.

Esej zasílejte do 30. 4. 2003 na adresu: STUŽ/SR, Staroturský chodník 1, 811 01 Bratislava, na vědomí: REC Slovensko, Vysoká 18, 811 06 Bratislava, stuz@nextra.sk; rec@changenet.sk (nutno uvést zpětnou adresu soutěžícího, školy, telefon, e-mail). Vítězné práce budou publikovány v týdeníku *Mosty*, vítězové budou odměněni hodnotnými cenami.

Průběžné informace naleznete na internetových stránkách www.stuz.sk a www.rec.sk.

-red-

Nedostáváte Žurnál UP?

Nebo jej dostáváte pozdě? Distribuci Žurnálu UP na jednotlivé fakulty a jejich pracoviště si zajišťují fakulty samy (informace u tajemníka fakulty). Žurnál UP je vkládán do schránek jednotlivých fakult na Rektorátu UP vždy v pátek dopoledne a od té chvíle tam čeká na odvoz. Počet výtisků univerzitního týdeníku byl zvýšen o 300 kusů, jeho celkový náklad je v současné době 2 000 kusů.

-red-

V jednom z předchozích čísel Žurnálu UP (č. 16), jsme povšechně informovali o nedávné konferenci, jejímž tématem bylo klima současně české školy. Úvodní referát, zaměřený mj. na výzkum dané problematiky, pronesla doc. H. Grecmanová, působící na Katedře pedagogiky PdF UP Doc. H. Grecmanová se věnuje obecně a srovnávací pedagogice a aktivizačním metodám ve výuce. Ve své bohaté publikační činnosti se zabývá také problematikou školního a vyučovacího klimatu. Podílí se na organizaci lektorování kurzů určených aktivizačním metodám ve výuce pro učitele různých stupňů škol. Nejen metody zkoumání či praktické výsledky zmíněné činnosti přibližuje (alespoň zčásti), následující rozhovor.

Termín klima školy mi připadá těžko uchopitelný. Jak probíhá výzkum?

Existuje mnoho pohledů vysvětlujících pojem klima. Už ze samé podstaty pojmu vyplývá jeho vágnost. Říká se, že k vysvětlení tohoto termínu si někdy pomoháme pomocí meteorologie, z čehož vyplývá, že se jedná o dlouhodobý jev (stejně jako podnebí). Zmíněným tématem se zabývám mnoho let a sezámila jsem se s různými pohledy. Ze zkušeností jsem vyvodila jednoho východiska – netvrdím, že je poslední: klima chápu jako odraz objektivní reality v našem subjektivním vnímání, prožívání a hodnocení. I přes vágnost termínu pokusy „uchopit“ klima ale existují. Máme na co navazovat (někdy nás to „navázání“ naopak ale svazuje natolik, že nemáme kolikrát ani vnitřní snahu pokoušet se o vlastní technologie výzkumu). Vycházíme totiž především z amerických a australských zkušeností, v evropských podmínkách potom ze zkušeností z Německa a Rakouska. Ráda bych k tomu doplnila, že je důležité rozlišovat pojmy klima školy a školní klima a dále pak klima vyučovací, sociální atd. Každý z těchto termínů má své odlišnosti také při výzkumu. V našich podmínkách se nejdříve objevily výzkumy především vyučovacího klimatu, * a to v 70. a 80. letech minulého století, později až po roce 1990, se v této oblasti realizovaly hlavně výzkumy sociálního klimatu školní třídy, komunikačního klimatu a klimatu učitel-ského sboru. Navazujeme tedy hlavně na zahraniční výzkumné zkušenosti, jež se opírají především o pozorování, dotazníkové techniky (bohužel zahraniční dotazníky někdy neodpovídají českým podmínkám), rozhovor (s řediteli, inspektory, se žáky, s vyučujícími, s rodiči...) a sociometrické techniky. Ideální pak je, když se na výzkum podílí více lidí, kteří výsledky svého šetření mohou vzájemně konfrontovat a zmíněné techniky pak mohou kombinovat (při pouhém dotazníkovém šetření výsledný záměr nemusí odpovídat pravdivému jevu).

Existují dotazníky „šité“ na míru českých podmínek?

Vychází se ze zahraničních dotazníků, jejichž překlad se zabývají lidé z vysokých škol zainteresovaní do daného výzkumu. Já osobně jsem na původní, český dotazník zatím nenarazila. Pokouším se však o koncipování vlastních dotazníků vyučovacího a školního klimatu.

Kdo dotazníky vyhodnocuje?

Většinou opět ten, jenž dotazník předkládá. Vyhodnocuje ho také pomocí výpočetní techniky. Spolupracuji s CVT Univerzity Palackého, které má pro danou problematiku sestaven příslušný statistický program. Existuje ale i ta možnost, že výzkum klimatu ve škole povede např. ředitel příslušné školy. Protože však bývá vyhodnocování dosti složité, tuto cestu zatím nedoporučuji.

Jaké klima mají naše školy? Jaké jsou rozdíly mezi našimi poměry a zahraničím?

Každá škola má své specifické klima, což ale neznamená, že každý, kdo na školu přijde, bude klima vnímat stejně. Každý máme přece jiný hodnotový systém.

V roce 1995 proběhl výzkum školního klimatu** na 2. stupni základních škol v nejmenovaném městě. Sledovala jsem, zdali v období transformace školské soustavy existuje na těchto školách větší počet znaků*** odpovídajících pozitivnímu vyučovacímu klimatu, nebo nikoliv. Zjistila jsem existenci většinou

počtu znaků odpovídajících pozitivnímu klimatu, ovšem nikdy nebylo řečeno, který z těch znaků je důležitější než ty ostatní. Nutno ale dodat, že jsem zjistila i nedostatky. Pro učitele by mělo být zavazující, že žáci potřebují, aby vnímali přístup učitele jako objektivní. Nevadí jim tolik přísnost učitele, naopak silně volají po spravedlnosti. Připomínám, že to vše se potvrdilo na základě dotazníků a rozhovorů. Pokud mám odpovědět, zdali jsou z hlediska klimatu na tom lépe, či hůře zahraniční školy, musím říci, že obecné závěry výzkumů potvrzují velkou podobnost.

Existuje ideální klima? Jak klima školy zlepšit?

S výrazem ideální klima jsem se dosud nesetkala. Spíše bych řekla žádoucí, pozitivní klima. V Americe se provádějí výzkumy klimatu škol – některé nabývaly ohodnocení v podobě pozitivního klimatu (viz znaky*** odpovídající pozitivnímu vyučovacímu klimatu). Ke zmírnění nedostatků, které vyplývají z výzkumů, se pak nabízí např. možnost aplikace projektu kritického myšlení, již rozvíjí Center for Critical Thinking and Moral Critique se sídlem v Kalifornii. U nás se tento projekt objevil v roce 1997 v podobě mezinárodního programu Reading and Writing for Critical Thinking (RWCT). Od té doby bylo u nás v kurzech vyškoleno přes tisíc učitelů různých stupňů škol a různých oborů.

Můžete objasnit pojem kritické myšlení?

Znamená být schopen uchopit myšlenku a důsledně ji prozkoumat, podrobit ji nezaujatému skepticizmu, porovnat ji s opačnými názory a s tím, co již o tématu víme, na tomto základě potom zaujmout určité stanovisko. Změny ve výuce, vyučování a učení při aplikaci projektu kritického myšlení dokresluje následná autentická sdělení učitelů, kteří prošli kurzy kritického myšlení. „Čítím, že díky vytváření kritického prostředí se více zamýšlím nad svým výstupovým předem předem a jedním s nimi. Jsem ráda, že jsem si více uvědomila význam svého já a významně posunula hranice svého sebehodnocení, schopnosti a dovednosti. Metody kritického myšlení mě vedou k hlubšímu zamýšlení nad přípravou, nad cíli i obsahem, co vše mohu dětem poskytnout. Považují za významné, že děti uvažují nad problémy a nečekají všechny informace od učitele, že se dá pracovat systematicky ve všech předmětech... Smyslem kritického myšlení není naučit žáky být neustále v opozici, aby bezmyšlenkovitě negovali vše, co je oslovuje, ale vést je k uvažování nad vlastním učebním obsahem. Oceňuji, že učím žáky prozkoumávat myšlenky a zaujmát stanoviska, adekvátně vyjadřovat svůj názor, být tolerantní, dokázat spolupracovat, činit rozhodnutí... Také posilují jejich sebedůvěru.“ (Viz Společenskovední předměty, čtvrtletník pro pedagogy základních a středních škol, září 2002, str. 24–26)

Pedagog svým jednáním klima ve škole (třídě) výrazně ovlivňuje. Jaký je největší problém učitelů, mohou změnit klima?

Měli by především všichni chtít. Nelze měnit klima jen díky změně jednoho faktoru. Na procesu se samozřejmě podílí mnoho okolností. Jestliže se tedy jedná o vyučovací klima, pak se o změnu musejí snažit jak učitelé, tak žáci. Samozřejmě učitel může realizovat doporučené změny jen do té míry, kterou mu umožní klima, pak se o změnu musejí snažit i velmi konzervativní školy, v nichž se příliš inovací nežadá. Rozhodně to není jen např. v tom, že přestaneme známky, a když já osobně jsem v tomto ohledu zastánkyní slovního hodnocení.

Klima školy neméně ovlivňuje materiální zabezpečení. Bohužel nedostatek financí ve školství se stává jakousi „ohranou“, leč stále aktuální písničkou...

Je to samozřejmě pravda. Nedostatečné ohodnocení učitelů se samozřejmě musí někde projevit. Setkala jsem se s velkým množstvím vynikajících učitelů. Po roce 1990 měli snahu reformovat školství, měli snahu sami na sobě dále pracovat, zkvalitňovat svou práci. Jsou učitelé, kteří se dětem v dobrém dávají. Dnes jsou někteří z nich ale poměrně rozčarováni. A nejedná se jen o finanční

Dokončení na str. 5

Z galerie olomoucké univerzity /XVIII/

Smrtí biskupa Viléma Prusinovského z Víckova (16. června 1572) ocitla se fundace jezuitské koleje v Olomouci ve značných obtížích. Kapitula nejen odmítala uhradit sumu 1000 zl. splatnou ke sv. Václavu (28. září), nýbrž snažila se dokonce u papežské kurie dosáhnout vyvázání z fundálního závazku, neboť byl prý na kapitule podvodně vylákan zemřelým biskupem. Rektori koleje proto využil veškerých známostí v Římě, aby odvrátil pohromu pro teprve nedávno zřízenou kolej. Bylo nepochybně jeho zásluhou, že se nově zvolenému biskupu Janu XIV. Grodeckému (1572–1574) dostalo urychleného papežského potvrzení a současně schválení fundace Řehořem XIII. (konfirmační privilegium z 22. ledna 1573). Zvláštním breve z 3. července téhož roku doporučil papež biskupu Grodeckému a kapitule u sv. Václava jezuitskou kolej v Olomouci do jejich společné ochrany a péče. Současně přísně nařizoval zachovávat ustanovení Prusinovského fundace a jejího dřívějšího papežského potvrzení. Proti tomu již kapitula nic nezmohla.

O výzkumu klimatu...

stránku, jde také o společenskou prestiž, nedocenenost učitelského povolání.

Jak ovlivňuje klima našich škol např. pedagogický sbor s vysokým věkovým průměrem, nedostatek mužů pedagogů, integrace zdravotně postižených dětí do běžných tříd škol, víceletá gymnázia, která ubírají tzv. intelektuální potenciál dané školy, resp. třídy? Se vstupem do EU ovlivní klima našich škol bezesporu i národnostní menšiny... Existují na dané témata výzkumy?

Já osobně jsem takto zaměřený výzkum neprováděl, ani jsem se nesetkala s tím, že by někdo sledoval změnu klimatu ve např. ve třídě po odchodu dětí na víceletá gymnázia. Bylo by ale přinejmenším zajímavé sledovat klima např. právě na víceletých gymnáziích a klima na základních školách. Kde je klima obecně pozitivnější? To je otázka...

Co vše tedy může výzkum školního klimatu odhalit?

Výzkumy vyučovacího klimatu, které se prováděly na našich základních a středních školách v 90. letech, poukazují na jednotvárnost vyučování, nedostatek rozmanitých aktivit, nízkou angažovanost žáků, malý prostor pro samostatnost žáků a pro rozvoj jejich odpovědnosti za své činnosti, malé množství promyšlených navozovaných problémových situací, které by měli žáci řešit. Může také odhalit vysokou soutěživost žáků často přecházející do třenic, nízkou sou-

Biskup Jan Grodecký se ve prospěch jezuitské koleje osobně angažoval u samého císaře Maxmiliána II. Přímluvou totiž podpořil žádost rektora koleje Hurtada Péreze, aby císař potvrdil Prusinovského založení, nadání a zřízení jezuitské koleje v bývalém minoritském klášteře. Císař Maxmilián II. 22. prosince 1573 kromě toho potvrdil i všechna dosavadní privilegia a výsady řádu Tovaryšstva Ježíšova. Olomoucké koleji propůjčil také veškerá práva vysokého učení, zejména pak právo promoční. Ačkoliv jezuité museli vyvinout ještě mnoho úsilí, než se jim podařilo vybudovat univerzitu, právně byla pro budoucnost plně zajištěna.

Podpora rektora Péreze olomouckým biskupem Janem Grodeckým u císaře Maxmiliána II. zajistila biskupovi památku v podobě barokního portrétu pro auditorium maximum. Biskup sám koleji a budoucí univerzitě žádné privilegium nevydal a ani jinak již k jejímu prospěchu přispět nemohl, neboť mu v tom zabránil předčasný odchod z tohoto světa.

Biskup Jan Grodecký pocházel ze slezského šlechtického rodu. Narodil se v rodině Matyáše Grodeckého (podle rodinného statku Grodziec na Těšínsku) a jeho manželky Heleny (Aleny), rozené Staroveské ze Staré Vsi. Mimořádné nadání mohl uplatnit na studiích nejprve v Krakově, později v Římě a Padově. Jan Grodecký proslul zejména znalostí jazyků. Dokonale prý ovládal biblické jazyky hebrejštinu a řečtinu.

Po návratu ze studií získal řadu obrocí. Vedle olomouckého kanonikátu byl děkanem kapituly hlouhovské a kancléřem kapituly vratislavské. V roce 1567 se stal proboštem kolegiální kapituly v Brně. Spolu s bratrem Václavem věnoval jezuitům dům na Petrově ke zřízení probačního domu a statky v Komárově, Heršpicích, Bohunicích a Nebovidech. Jako probošt brněnské kapituly se aktivně účastnil příprav první protireformační biskupské synody svolané Vilémem Prusinovským. Připravil reformní usnesení, tzv. *Statuta*, která vypracoval podle tridentských koncilních nařízení. Statuta o 51 hlavách měla tři části: o věroučné autoritě, o svátostech a o nápravě mravů.

Synodu zahájil biskup v olomoucké katedrále sv. Václava o třetí neděli po Velikonicích 9. května 1568. Vlastní jednání trvalo tři dny a skončilo ve středu 12. května. Zatímco první dva body programu byly účastníky bez potíží schváleny, poslední den byl nadmíru rušný, až bouřlivý. Projednávala se otázka nápravy mravů. Jezuita Zikmund Dominikáček přednesl skvělou latinskou řeč *De sacerdotali dignitate* (O důstojnosti kněžského stavu, tiskem vyšla v Praze 1569). Při líčení neutěšeného stavu kněžské morálky a stanovení sankcí vůči nepolepšitelným vznikla taková vřava, že ji biskup jen stěží uklidnil. Za nejčastější neřesti byly označeny opilství, obžerství a z toho plynoucí pohlavní nezdrženlivost, nedbalost a strojivost.

V roce 1571 jmenoval biskup Prusinovský Jana Grodeckého scholastikem olomoucké kapituly (tato dignita byla spojena s dohledem nad vzděláním a výchovou kleriků) a 30. prosince téhož roku se Grodecký stal generálním vikářem. Po smrti Viléma Prusinovského z Víckova se při volbě kapitula rozdělila na dva tábory. Jeden postuloval pražského arcibiskupa Antonína Bruse z Mohelnice (1561–1580) a druhý zvolil Jana Grodeckého. Kolem jednání nebo volby biskupa existuje však řada nejasností. Pro zachování nestrannosti obrátila se olomoucká kapitula na císaře a krále Maxmiliána II. s žádostí o rozhodnutí vzniklého sporu. Císař dal přednost Janu Grodeckému a zásluhou zmíněné intervence rektora jezuitské koleje Péreze potvrdil volbu také papež Řehoř XIII. Biskupské svěcení (konsekraci) získal Grodecký 19. listopadu 1572. Nebylo mu však dáno, aby pro diecézi mohl vykonat více. Zemřel předčasně 19. ledna 1574, snad dokonce otráven. Jeho episkopát trval pouhých 14 měsíců.

Biskup Jan Grodecký byl pochován v katedrále sv. Václava, ale jeho náhrobek se nedochoval a neznáme jej ani ze soupisu Celestina Kuhluffka z počátku 18. století. Znamená to tedy, že již tehdy neexistoval. Byl nejspíš odstraněn, aby uvolnil místo novým sepulkráliím.

Prof. M. Pojsl, CMTF UP

UNIVERZITNÍ PRACOVNÍŠTĚ
INFORMUJÍNabídka knihovny UP:
Cambridge Scientific Abstracts

Univerzita Palackého má do 26. 3. 2003 zkušební přístup do CSA (*Cambridge Scientific Abstracts*), tj. do asi 70 velmi kvalitních databází ze všech vědních oborů. Společnost CSA zpracovává tisíce odborných časopisů a vytváří databáze časopiseckých článků včetně abstraktů, a to s velkou retrospektivou (30–40 let). S mnohými těmito databázemi jsme se doposud mohli setkat jen v komerčních databázových centrech (*Dialog, Datastar, STN*). Nyní je možno si je nejen vyzkoušet, ale plnohodnotně s nimi pracovat.

Z oblasti společenskovědních oborů je přístup např. k databázím *Sociological Abstracts*, *Linguistic and Language Behavior Abstracts*, *ATLA Religion Database*, *British Humanities Index* aj. Z přírodovědných, technických a lékařských oborů jsou to např. *Biological Sciences*, *METADEx*, *International Pharmaceutical Abstracts*, *Abstracts in New Technologies Engineering*, *Meteorological and Geostrophical Abstracts* a mnohé další.

Přihlášení je možné na adrese <http://www.csa.com>. Po odklepnutí tlačítka *Subscriber Login* použijte uživatele: *palac*, heslo: *palac948*.

S dotazy se obraťte na oddělení bibliograficko-informačních služeb KUP (kl. 1722, 1744 nebo e-mail bis@upol.cz).

-slez-

Dokončení ze str. 4

držnost, přičemž organizovanost výuky ze strany učitele a orientace žáků na úkoly se může jevit jako podprůměrná...

Jak se podílejí na výzkumu studenti?

Před nedávnem vypracovalo několik studentů diplomovou práci na téma *charakteristika a tvorba vyučovacího klimatu*. Klímatem se také zabývá jedna moje doktorandka.

M. Hronová

* Vyučující klima je fenomén, jenž je podstatnou součástí pedagogických situací a procesů. Vzniká ve všech vyučovacích předmětech v rámci pedagogické interakce učitel, žák, žáci. Indikátorem jsou především prožitky žáků. Vyplývá především z dimenze sociální, např. ze způsobu komunikace a kooperace mezi žáky a učitelem, a z dimenze kulturní, např. z poznávacích a hodnotících postupů. Výzkumy vyučovacího klimatu, které se prováděly na našich základních a středních školách (viz prof. J. Mareš a doc. J. Průcha) poukazují na některé nedostatky vyučování, které jsou větší na středních školách než na základních školách.

** Školní klima, specifický projev školního života, jenž obsahuje celkovou kvalitu prostředí uvnitř školy s ekologickými, společenskými, sociálními a kulturními dimenzemi.

*** Znaky pozitivního vyučovacího klimatu: podpora rozvoje osobnosti žáka, požadavky na žáka odpovídají jeho i individuálním schopnostem, prožívání dobrých sociálních vztahů mezi všemi stálými účastníky vyučování atd.

Češi a čeština očima japonky

Takayuku Watanabe pochází z města Takanabe na japonském ostrově Kjúšú. Původně studoval na jedné z tokijských univerzit japonskou historii a klasickou literaturu, ale před dvěma roky se rozhodl odcestovat do České republiky a začít se učit tamní jazyk. Zeptali jsme se pana Watanabe na to, jak vnímá „exotické“ české kulturní poměry a v neposlední řadě český jazyk, s nímž nemá japonština prakticky nic společného.

Co vás k nám, pane Watanabe, přivedlo?

To úplně přesně nevím. Ale fakt je, že jsem chtěl cestovat někam daleko a už dříve jsem měl zájem o českou klasickou hudbu a také o českou historii, třeba o Pražské jaro v r. 1968. Když jsem přijel, neuměl jsem ještě skoro vůbec česky. Uměl jsem jen několik slov, vlastně jenom pozdravy. První den v Praze jsem pil poprvé v životě české pivo – bylo to nádherné (smích). Potom jsem pil české pivo už každý den. To je jeden z důvodů, proč jsem zůstal v České republice.

Pozorujete nějaké rozdíly v mentalitě Japonců a Čechů?

Nevím, jestli to, co řeknu, souvisí s mentalitou – byl jsem například překvapený, že každé české holce nechají rodiče udělat už na začátku jejího života díry do uší. To se v Japonsku dělá až na střední škole nebo na univerzitě a rodiče to navíc nevidí rádi.

Všiml jste si nějakých rozdílů třeba v přístupu k práci?

Tady se začíná pracovat daleko dříve než v Japonsku, kde se do práce chodí až tak na devět. Nevím ale, jestli Češi pracují o to více.

Liší se něčím japonská univerzita od české?

Zdá se mi, že česká univerzita má na české studenty větší nároky než japonská na japonské. Na vaší univerzitě je ale větší zmatek, hlavně co se týče

vyplňování studijních karet a jiných formulářů a jejich odevzdávání. Na univerzitě v Tokiu, kde jsem studoval, hlásili výsledky studia na studijní oddělení svého učitele a student se nemusel o nic starat. Fakt ale je, že se japonský student nedozvěděl např. výsledek zkoušky dřív než na začátku dalšího studijního roku.

Hovoříte velice pěkně česky. Jak vnímáte náš jazyk, tolik odlišný od vaší mateřštiny?

Asi jenom podle mě je čeština pro Japonce mnohem lehčí než angličtina. Když jsem se učil anglicky, vůbec jsem nepochopil, proč je v angličtině takové množství časů a proč tolik záleží na tom, v jakém pořadí za sebe klademe slova. Pořád jsem dělal něco naopak nebo nějak jinak. V češtině je slovosled mnohem volnější než v angličtině a to se mi líbí.

A co třeba sedm českých pádů?

V japonštině máme mnoho částic, které mají ve větě podobný význam jako české pády. Nemůžeme sice nahradit každou japonskou částici nějakým českým pádem, ale řada japonských částic některému českému pádu skutečně odpovídá. Myslím, že také díky tomu mohu mluvit česky mnohem lépe než anglicky. Čeština navíc některé myšlenky vyjadřuje velice podobně jako japonština.

Stalo se vám někdy, že se vám do češtiny nechtěně připlétly nějaké japonské prvky?

Ano, hlavně když mluvím s českými kamarády. Třeba místo „měj se dobře“ říkám občas „měj se genki“. Také někdy zapominám českou vazbu „čistit si zuby“ a místo toho říkám „hamigakiovat“. K japonskému základu „hamigaki“, který znamená „čištění zubů“, prostě přidám české „ovat“, aby to bylo sloveso.

Za rozhovor panu Watanabe poděkoval

O. Bláha, FF UP, foto autor

Fejeton

Na krajnici silnic snad stanu se vědcem

„Dobře, že nemáš dlouhé vlasy, kdybys byl holka, tak bych tě neval,“ uvítal mě po nástupu do právě stopnuté felicie asi čtyřicetiletý řidič. „Jednou jsem vzal stopařku a po půl roce mi přišla obsílka, že jsem ji jako měl údajně znásilnit,“ vzpomíná. Teprve u soudu uznali, že za těch deset sekund při nástupu a výstupu z auta to skutečně nemohl stihnout.

Stopují často a rád. A poslední týdny vždy končily na cestě ze školy s palcem vztyčeným k nebesům.

Lékař v žigulíku také studoval v Olomouci. Stopoval celých šest let od jara do podzimu. Po dvou stech metrech zastavuje dalšímu studentovi. Prý aby řeč nestála.

Redaktoři Hranického týdne jedou z tiskárny. Přece nepojedou sami dva. Má nová spolucestující jede až z Budějovic. Taký studentka. Dnes tráví po autech již čtvrtou hodinu.

Zarostlý šofer má očividně radost ze studenta a vypravuje zážitky ze „strojárny ještě za totáče“.

Jiného samaritána mi seslalo samo nebe. Rakouský mnich v bílém hábitu umí německy a polsky. Moc jsme si nepopovídali. Láska k bližnímu je však znát, po pár metrech bere i vojačka. Křesťanské zpěvy a polské katolické vysílání na dlouhých vlnách. Tohle se poslouchá na cestě s prostředníkem božím. Mnich do božího království nespěchá a úzkostlivě dodrží rychlostní limit.

Jsem deformován. Jako sociolog hledám klíč k osobnosti řidiče, který stejně nelze najít. Jako novinář toužím po neskonalem dobrodružství poznávání nových známých. Na téhle trase toho lze stih-

nout zatraceně mnoho. Každý, kdo zastaví, je jiný. Takový řidič má asi kus dobrodružnosti stopaře.

Guru českých stopařů Jirí Svoboda, který, pokud zrovna není na cestách, prodává své knihy na Václaváku, píše: „Šoféra máte dycky svýho jako nějaký hrabě nebo lord a on vám všechno udělá: zajede natankovat, ať se o gumy, platí za dopravní přestupky a někdy, když jste zívající a hladověj, tak vás napojí vhodným vobrokiem a vodou a to všechno dělá jen z lásky k vám a vy mu za to nedáte ani kačku.“

Řidiči jsou buď dobráci, kteří v šedesátých letech jezdili stopem po Indii (naši spíše po republice), a nebo namyšlení manažeři za tmavými skly bavoráků. Že by námět na sociologickou studii? Možná. Univerzitní rok má devět měsíců. To je skoro čtyřicet týdnů a možná i dvojnásobný počet řidičů, které poznám. Rád s nimi komunikuji, i když někdy chybí odezva. Ti řidiči musí mít něco společného. Tak se ze stopaře stává sociolog.

Někdy přemítám o lidech, které ještě potkám. Vidím zástupy mnichů v bílém, ředitelů nadnárodních korporací, poslanců a senátorů, rodinek s dětmi, postaviček z podsvětí. Rozmanitost ras, národů a vyznání. Tuhle realitu nepoznáte z obrazovky, musíte ji prožít na krajnici.

Až budu velký, budu řidiče zkoumat jako sociolog. Nebo jako novinář napíšu reportáž o cestě stopem do Indie.

P. Vidomus, Katedra žurnalistiky FF UP

Stanislav Komenda: Chléb a hra poznání

Eseje o vědecké metodě obecně a úloze náhody při poznávání světa zvlášť

Stejně jako asi většina čtenářů ŽUP jsem po léta sledoval fejetony a eseje, které zde S. Komenda publikoval. A záviděl jsem mu jeho invenci, brilantní dedukce a schopnost pregnantního vyjádření.

Po přečtení knižního vydání těchto – i jiných – esejů jsem poněkud na rozpacích, ne snad nad rozsahem témat, ale spíše nad tím, co stojí v tiráži: Určeno pro účastníky doktorského studia, případně pro autory diplomových, magisterských a bakalářských prací. Nejsem si úplně jistý, k čemu jim tahle kniha bude. O tom, jak psát diplomovou práci, napsal zasvěcenou studii Umberto Eco, vědecké eseje s širokým tematickým záběrem od L. Thomase jsme už před lety četli a obdivovali nadhled, s nímž se vyrovnával i s nesmírně náročnými tématy; i jeho výtečný překladatel Miroslav Holub se o podobné eseje snažil a byl docela úspěšný, přestože jeho podstatně jednostrannější úvahy dnes už čtenáře příliš nelákají. Nejsem si jist, s jakými pocity budou tuto knihu číst doktorandi a další adepti vysokoškolských titulů. Témata jsou sice velmi různorodá, avšak červenou nití je především statistika a skepse. A ještě přesvědčení autora, že se opravdu všechno dá logicky vyřešit a statisticky zpracovat, takže kdo jeho eseje přečte, bude uchráněn jakýchkoliv životních excesů ve formě sázek do sportky, čtení horoskopů a víry v nějaké iracionální pavědy; ty si S. Komenda bere ostatně na paškál tak často, že by mohl být čestným předsedou klubu skeptiků Sisyfos...

A tak si živě představuji, jak mladí vědečtí pracovníci půjdou jednou na koncert (určitě jen když dostanou odněkud volnou vstupenku, jinak by je to nenapadlo – a jak také při jejich platech a ceně vstupenek...) a odkojeni Komendovou knihou začnou po prvním trochu falešném nasazení hory (pokud to poznají) se zájmem hledat pravděpodobnost dalšího selhání; budou sledovat gesta dirigentova a uvažovat o pravděpodobnosti, že taktovkou výstouchno oko prvnímou houslistovi, nebo že se zřítí ze stupínku; budou počítat, kolik míst v sále zůstalo neobsazených a hledat souvislost tohoto faktu s demografickým rozvrstvením posluchačů, průměrným důchodem (neboť z důchodců se asi bude rekrutovat jejich většina) a pravděpodobným počtem rozdaných volných vstupenek. Avšak přece jen zde zůstává určitá naděje, že někoho z mladých vědců zaujme sama hudba natolik, že se cestou z koncertu podívá na oblohu a nebude na ní vidět jen objekty astronomického zkoumání, že se na chvíli zasní u Arionovy kašny a bude naslouchat šumění vody, že nasaje vzduch, mrazivý ještě, ale vonící už jarem; a že některému napadne přijmout tajemství jako součást života a s pokorou se před ním sklonit... U velkých vědců se toto poznání dostavovalo zpravidla až ke sklonku života; snad si čtenáři této knihy řeknou s Járrou Cimrmanem, že „tudy cesta nevede“ a dospějí k poznání této pravdy podstatně dříve...

Vázím si literární činnosti přítele Komendy; přes břitkou ironii miluji jeho aforismy, i když ještě více vzpomínám na křehkost jeho veršů a psychologickou hloubku záznamů z těžkého období nemoci. V těchto esejích hledám jeho citlivou duši marně, jen zřídka jimi problemne a všimnou si toho snad jen ti, kdo ho znají blíž. Která z jeho tváří bude těm mladým bližší...?

(S. Komenda: Chléb a hra poznání. Eseje o vědecké metodě obecně a úloze náhody při poznávání světa zvlášť. Vydavatelství Univerzity Palackého Olomouc 2002. 285 stran, náklad a cena neuvedeny.)

RNDr. J. Tillich, PřF UP

Dobrý skutek se utají mnohem snadněji než špatný.

Oč lehčí je přitížit, o to těžší je ulehčit.

-kos-

Lidé shánějí preparáty na růst objemu svalové hmoty, nikoli na zvětšení objemu mozku.

-sob-

Sytý hladověmí nevěří (hladový systém již ovšem také ne) aneb U nás v Bradavicích

V Žurnálu č. 19 z 28. 2. 2003 se objevil článek paní rektorky nazvaný „Omyl, nebo chybné podklady“, který mne zmátl a zaskočil natolik, že bych se o své pocity rád podělil i s ostatními čtenáři našeho univerzitního periodika.

Paní rektorka v textu vyjadřuje své vážné pochyby o náležité úrovni informovanosti paní ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ČR podle níž průměrný plat na vysokých školách „přesahuje mírně 32 000 korun“. Paní rektorka uvádí, že zmíněná částka představuje průměrný plat profesora, zatímco průměrný plat vysokoškolského pedagoga byl v loňském roce 20 510 korun. Rád bych se aspoň na chvíli snesl z nadoblačných výšin celostátních statistických průměrů na pevnou půdu naší bradavické alma mater a uvedl konkrétní příklad toho, „co mi nehraje“.

Círy vyskytující se v článku paní rektorky mají následující: v 1.–3. čtvrtletí r. 2002 docent na UP dostával měsíčně 24 833 korun. Poněvadž mne osud zavál právě na zmíněné učiliště ve funkci docenta, mohu pouze konstatovat toto: moje měsíční mzda činí 17 840 korun (základní tabulkový plat 15 340 korun, zbytek jsou nenárokovatelné příplatky a 500 korun za krocení čarodějné databáze jménem STAG, což je práce navíc). Jako docent s deseti letou praxí nedostávám tedy zdaleka ani průměrnou mzdu vysokoškolského pedagoga 20 510 korun uváděnou paní rektorkou jako hodnověrný údaj. Do průměrné mzdy olomouckého docenta mi pak schází sedm tisíc. Jako naivního čaroděje mne napadá jediná logická otázka: Kdo mi to každý měsíc loupe můj permíček?

Je to prazvláštní matematika. Z ministerstva kouzel podle slov paní ministryně posílají do Bradavic

kolem 30 000 galeonů na pedagoga a měsíc, podle bradavické paní feditelky pak na mě jako na docenta připadá takřka 25 000 galeonů, leč v účtárně u Gringottů mi každý měsíc vyplatí pouhých 17 000 galeonů a nějaké ty svrčky. Zlá kouzla a čáry? Že by za tím stál Vy-víte-kdo? Anebo snad jenom drobný problém v komunikaci?

Zdá se, že rozdíly v ohodnocení pedagogů a badatelů vykonávajících na první pohled stejnou práci jsou vskutku propastné. Podle údajů Vysokoškolského odborového svazu deset procent docentů má více než 36 786, deset procent méně než 15 075 korun (Právo, 14. 2. 2003, s. 3). U nás v Bradavicích tomu zřejmě nebude jinak, když mi každý měsíc ve výplatě chybí do oficiálně potvrzeného průměru téměř sedm tisíc korun. Statistik skutečně nejsem, ale pokud mně do průměru sedm tisíc schází, někdo jiný má asi o těch sedm tisíc více, nebo se spletu? Není podivuhodné, že profesor Snape je za svou výuku mnoholicných lektvarů honorován více než dvojnásobnou částkou v porovnání s tou, kterou za své výklady (příznejme že poněkud nudné) o povstáních skřetů v 17. století dostává profesor Binns?

Vzdělání je již mnoho let prioritou našich moudrých a předvídacích politiků, učitelství (to vysokoškolské obzvláště) je životní poslání a bradavická škola je podle slov paní rektorky spravována rozvážně a spravedlivě. Přesto se nemohu divit tomu, že se pedagogové/čarodějové i pedagožky/čarodějky se zachmuřenými čely zkoumající záhadné runy na svých výplatních páskách čas od času ptají sami sebe: Nebylo by nám lépe mezi mudly?

Docent a čaroděj druhé (nebo možná třetí) kategorie J. Chalupa, Katedra romanistiky FF UP

K fejetonu „Co na to sv. Valentýn?“

Ve vašem Žurnálu UP č. 17 jste na str. 10 otiskl příspěvek p. O. Bláhy (FF UP), v němž pisatel spřádá křesťanský kult biskupa Valentýna s pohanskou bohyní Juno. Článek mi připadl jako snaha zastrčit nějak zvyšující se popularitu biskupovu, která k nám mediálně proskočila ze zámoří – a cože tento cizinec má být slaven v Česku?

Jaká je pravda: V neblahém 3. století po Kristu, kdy Římané vedli nemilosrdné války, zakázal císař Klaudius bojeschopným mužům vstupovat do manželství, neboť dobře věděl, že ženatý otec rodiny nevystřkuje v boji hlavu ve zákopu jen tak zbůhdarma – a z vojny raději spěchá k domovu, než odtud na frontu. Biskup Valentýn – i s vědomím, co by znamenalo porušení císařova výnosu – tajně adepty vojny oddával, za což dostal od bojechtivého mocnáře náležitou odměnu: trest smrti stětím – stalo se tak 14. 2. L. P 269...

Darování květin milované bytosti právě o svátku mučedníka Valentýna chápu tedy – na rozdíl od p. Bláhy – jako připomenutí láskyplného vztahu muže a ženy, jimž hrozí násilné odloučení. Jestliže sv. Valentýn byl stát v den, kdy Římané oslavovali mýtickou bohyni, vezme, že si den smrti nevybral proto, aby zvýšil svou popularitu. Naopak – odbarvování květinami barvy krve bych spíše posoudil jako vděčnou upomínku na osobnost, která nebojácným posvěcováním manželství vykonala pro národ, v jehož středu byl Valentýn ustanoven duchovním pastýřem – biskupem, rozhodně více, než válychtivý císař!

Pokud se týká zneužití Valentýnova svátku reklamou, to je věc jiná. Sám se kolikrát nad očividným reklamním nevkusem do duše zastydím, ale vinit z toho až k zesměšnění světce je, zdá se mi, filozofická pofouchlost.

F. Janků, AKS

Hodnocení přednášek na Katedře ekologie a životního prostředí PíF UP

Možnost svobodného vyjádření názoru na výuku, navržení možností jak ji zlepšit nebo prostě poděkování učitelé za dobrou práci. To vše sebou přináší anketa hodnocení přednášek studenty. Svobodný názor bezpochyby na akademickou půdu patří a je potřebný. Střídá totiž mnohaletou „šuškanu vrabců na střeše“ svěží atmosférou. Na Katedře ekologie a životního prostředí PíF UP tuto možnost studenti mají. Díky za to na tomto místě patří vedení katedry a Přírodovědecké fakulty UP. Ocenění si ale zaslouží i studenti, kteří se pečlivým vyplněním anketního

listku účastní komunikace mezi žáky a vyučujícími. Nejsou pasivní, není jim vše jedno, přišli se sem učit. Anketa hodnocení přednášek je jednou z dílčích možností jak zlepšit výuku. Měla by však být navázána na systém odměn. Dobrý učitel musí být dobře zaplacen!

Bohužel se zdá, že je snazší dobře zaplatit řemeslníkům než akademikům, že je snazší bourat staré zdivo než měnit zaběhnuté stereotypy v přístupu k výuce a ke studentům.

A. Hoření

Ad „Minulost a současnost voleb akademických funkcionářů“

Místo reakce na příspěvek pana PhDr. P. Urbáška „Minulost a současnost voleb akademických funkcionářů“ si dovoluji poslat krátký úryvek ze svého proslovu při inauguraci rektora ČVUT prof. Witzanyho dne 3. 3. 2003: „Vysokoškolský zákon je svým populističtým tónem pravděpodobně nejpokleslejší v celé Evropě, a tak už dlouho vážně brání tolik potřebné reformě našeho univerzitního školství.“

Protože to nikdo nechce slyšet, je třeba to stále opakovat.

Prof. V. Šlapeta, DrSc., ČVUT

VYDAVATELSTVÍ UP

Únorová produkce

Cyrlometodějská teologická fakulta

Plátová, J.: *Latinská syntax*. 1. vyd., 112 s.

Fakulta tělesné kultury

Karásková, V.: *Pohybové hry pro děti zdravé i postižené*. 1. vyd., 94 s.

Filozofická fakulta

Elbel, M., Togner, M. (uspořadatelé): *Historická Olomouc XIII*. Sborník příspěvků ze symposia k problematice konce švédské okupace a poválečné obnovy ve 2. pol. 17. stol. 1. vyd., 420 s.

Hromek, P.: *Logika v příkladech*. 1. vyd., 212 s.

Sýkora, M. (výk. redaktor): *AUPO. Philosophica – Aesthetica 25 – 2002. Kontext(y) III*. Sborník Katedry teorie a dějin dramatických umění. 1. vyd., 136 s.

Dvorský, P.: *Sborník k 75. narozeninám Karla Flosse*. 1. vyd., 268 s.

Znebejánek, F. (uspořadatel): *AUPO. Sociologica 2001*. 1. vyd., 178 s.

Štěrbová, A.: *Metaforické hry Josefa Topola*. 2., doplněné vyd., ve VUP 1. vyd., 123 s.

Lékařská fakulta

Starosta, M.: *Repetitorium parodontologie*. 1. vyd., 44 s.

Pedagogická fakulta

Valenta, M., Rádllová, E. (uspořadatelé): *III. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami*. Sborník. 1. vyd., 450 s.

Laitochová, J.: *Matematická analýza 1. Diferenciální počet – 1. část*. 1. vyd., 76 s.

Müller, O.: *Lehká mentální retardace v pedagogicko-psychologickém kontextu*. Dotisk 1. vyd. z r. 2002, 88 s.

Kropáč, J. a kol.: *Osobnosti technické výchovy – prof. Ing. Ján Štoffa, DrSc.* 1. vyd., 127 s.

Polák, M.: *Učitel českého jazyka a současná ZŠ*. 1. vyd., 188 s.

Právnická fakulta

Vykopalová, H.: *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Dotisk 1. vyd. z r. 2002, 155 s.

Přírodovědecká fakulta

Ponec, J., Jiráček, M.: *Digitální fotografie*. 1. vyd., 152 s.

Holinka, J., Bičík, V.: *Cvičení z fyziologie živočichů*. 1. vyd., 100 s.

Staněk, S. (editor): *AUPO. Mathematica 41 (2002)*. 1. vyd., 184 s.

-kop-

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

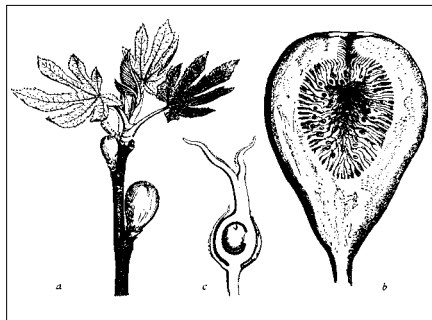
Tvůrčí a vzdělávací ambice

Je to právě požadavek tvůrčí práce na vysoké škole, který je ekvivalentní požadavku vzdělávací činnosti. (...) Realizace žádného řádně akreditovaného studijního programu se neobejde bez realizace tvůrčí činnosti, která se studijním programem jasně souvisí. (...) Bude-li chtít vysoká škola či fakulta realizovat ambice svého rozvoje cestou doktorských studijních programů, musí dříve nastartovat tento proces (...) zkvalitněním tvůrčí činnosti. Kritéria pro tvůrčí činnost spojenou s doktorským studijním programem budou nejvyšší (...) Celkové řešení by mělo být jasně vedeno snahou zvyšování objemu prostředků do vědy a současně koncentrace cílů vědeckých činností, hlavně těch, které probíhají na nejvyšší úrovni a existují i v mezinárodním hodnocení. Srovnávání v rámci mezinárodní spolupráce bude naprosto zásadní podmínkou pro úspěšné prosazování české vědy jako prioritního zájmu státu v dlouhodobé perspektivě. Konkurenceschopnost českých vědeckých pracovníků by měl být naprosto dominantní parametr hodnocení kvality vědecké práce právě těch pracovišť, které se na této úrovni (evropského výkumného prostoru – pozn. red.) pohybují, anebo na zařazení do této kategorie aspirují.

Prof. I. Wilhelm, rektor UK (Výňatek z článku v časopise *Praktický lékař* 82, 10, 638, 2002)

Fíkusy a kramářské písně

Když jsem požádala prof. Jiřího Fialu z Katedry bohemistiky FF UP o rozhovor, předpokládala jsem, že se budeme bavit pouze o fíkusech. Téma rozhovoru se však nečekaně rozrostlo o další sběratelský koníček.

▲ *Ficus carica* L. (smokovň obecná) – ilustrace z Ottova slovníku naučného, Praha 1895

Pokud jde o mé hobby, rozčlenil bych své zájmy v tom ohledu do dvou skupin. Můj děd i otec byli zahradníci, kteří vybudovali velké zahradnictví v Olomouci-Neředíně. Toto výtečné situované místo (klidné prostředí, tramvajové spojení) si bohužel vyhlédli olomoučtí architekti, založili družstvo a v místech našeho zahradnictví si postavili cihlový obytný objekt, nelíšící se sice rozměry od paneláků, které nastavili na dalších bývalých zahradách a parcelách, ale vybavený např. vestavěnými garážemi, což byl na tehdejší dobu nevidaný luxus. Tím zhasly veškeré naděje na polistopadovou restituci, a tedy obnovení rodičovské živnosti, k čemuž bych ostatně neměl ani kvalifikaci, ani kapitál. Můj otec mimochodem končil svou zahradnickou kariéru jako uznávaný kaktusář. To bylo v době, kdy v zadní části olomouckého hřbitova (dnes se tam nachází funerální kamenictví) bývala provozovna Zahradnického podniku města Olomouce, kde otec působil jako vedoucí speciální péstírny kaktusů, která vyvážela kaktusy i na západ a jih od českých hranic. Nyní je ovšem také v květinových komoditách situace opačná.

Po maturitě jsem zvažoval, zda půjdu na Filozofickou fakultu UP, nebo na Vysokou zahradnickou školu

do Lednice, což mi můj otec razantně rozmluvil. Zahradnické geny tedy realizují pouze ve svém volném čase. Vždyť pookřívám, když se ocitnu v obrovských sklenících Florcentra v Holici. Pokud si chce koupit cokoli zeleného, tak jedině tam. Uvažoval jsem o vytvoření nějaké minisbírkky rostlin, ale v paneláku jsou možnosti poněkud omezené. Zaměřil jsem se tedy na fíkusy, kterých je hezká řádka druhů, a právě ve Florcentru jich mají velký výběr od dvoumetrových exemplářů druhů *Ficus elastica* či *Ficus benjamina* až po málo rozměrné kultivary. Fíkusy jsou rostliny vděčné a pro panelákové ovzduší zvláště vhodné, navíc je u nich pěkně vidět péstířský úspěch, či neúspěch.

Druhý koníček má již blízko k mému oboru. V době, kdy jsem absolvoval Filozofickou fakultu UP, se v Olomouci rozvíjelo bádání v oblasti pololidové literatury, především tištěných knížek lidového čtení a hlavně kramářských písní, šířených zvláště během 18. a 19. století. Zapojil jsem se do tohoto výzkumu a to byl základ pro vznik mé sbírky kramářských písní. Kramářské písně jsou speci-
fická záležitost, jedná se o texty duchovní i světské, kam náležejí i tzv. skladby novinové, zpravodajské, neboť i publicistické texty byly v zájmu větší atraktiv-
ty a snažší percepcí veršovány. Rozvoj kramářských tisků se datuje po roce 1774, kdy byla zavedena povinná školní docházka a kdy vznikl nesmírný hlad po tištěném slově. Čtyř- až osmistránkové drobné tisky se prodávaly obvykle za dva krejčary (což byla tržní cena jednoho vejce), takže si je mohly dovolit kupovat i nejhudší vrstvy. Produkce těchto tisků byla obrovská, živila se jí řada venkovských tiskáren. Nejpčetnější byly modlitbičky a písně poutní, světských písní se vydávalo podstatně méně. Tisky byly zpravidla zdobeny dřevorezem. Na rozdíl od formálně i obsahově vybroušených písní lidových jsou kramářské písně mnohdy neobratné, přehnaně pate-

▲ Titulní strany kramářských tisků (19. stol.)

tické, chtěně mravoličné. Kramářští autoři se rekrutovali z vesnických učitelů, kostelníků, vysloužilých vojáků apod. Lidové prostředí nakládalo s kramářskými tisky tvořivě, zbavovalo je znaků kramářské tvorby. Pokud písně kolovaly, tak se zkracovaly a oprašovaly se od zmíněných nedostatků. Mnohá píseň lidová je vlastně původem písní kramářskou (např. Zle, maticko, zle, Brandenburci zde).

Nijak velkou sbírku kramářských písní nevlastním, neboť se domnívám že by soukromí sběratelé kramářských tisků měli své sbírky poskytovat muzeím, jak to před svou smrtí učinil náš největší sběratel Rudolf Hlava. Soukromá sbírka, jež je

badatelům nepřístupná, je mrtvá. Muzejní sbírky kramářských písní, jako je např. sbírka Národního muzea v Praze, obsahují desítky tisíc exemplářů a slouží jako cenný zdroj novodobých antologií této specifické literatury. Mohu se snad pochlubit, že jsem k probádání kramářských písní sám přispěl dvěma tematicky koncipovanými edicemi – v roce 1989 jsem vydal edici písní a výňatků z lidových pamětí s tematikou napoleonských válek pod titulem Novina z francouzské krajiny, loni vyšla moje antologie kramářských a lidových písní z 18. století, a to z let tří slezských válek (České písně ze slezských válek). Do tisku mám přípravu komentovanou antologii morytád, což jsou kramářské písně pojednávající o zločinech, nanejvýš o vraždách, a o sebevraždách, jež by se měla objevit na knižních pultech na podzim, a pak by měla následovat edice s názvem Srdece nejfalešnější, tedy výbor z kramářských písní milostných.

Zaznamenala A. Novobilská

matikou napoleonských válek pod titulem Novina z francouzské krajiny, loni vyšla moje antologie kramářských a lidových písní z 18. století, a to z let tří slezských válek (České písně ze slezských válek). Do tisku mám přípravu komentovanou antologii morytád, což jsou kramářské písně pojednávající o zločinech, nanejvýš o vraždách, a o sebevraždách, jež by se měla objevit na knižních pultech na podzim, a pak by měla následovat edice s názvem Srdece nejfalešnější, tedy výbor z kramářských písní milostných.

Zaznamenala

A. Novobilská

Jen několik řádků

Bariéra

Všeobecně uznávanou podmínkou harmonicky fungujícího systému fakult a univerzitních pracovišť je komunikace – tok informací, výměna názorů, osobní setkávání, dialog mezi složkami a vedením tohoto celku. Přesto je potřeba informovanosti podceňována, snad v domněně, že to, o čem se jedná a co se rozhodne ve vedení univerzity, fakulty nebo na zasedání akademického senátu, se automaticky, jakoby zárukem, dozvídá celá univerzitní obec nezkráceně a včas. To je kardinální omyl. Právě z něj pramení pocíty odcizení a vzdálenosti mezi vedením, pracovišti a jednotlivými pracovníky či studenty. Kdyby se úseku prorektorky pro public relations podařilo tuto komunikační bariéru snížit, nebo dokonce odstranit, byl by to počin zasluhující obecné díkyvdání.

Bariéra by se snížila také z druhé strany, kdybychom občas zašli na zasedání akademického senátu, jež je veřejně přístupné; kdybychom se tážali našich zástupců v univerzitních grémiích, o čem jednali, cože tam rozhodli a proč zrovna tak. To by nám ovšem nesměla chybět vůle znát alespoň jejich jména a ztrácat s tím čas. Je povážlivé, že můj známý pedagog UP nevěděl, kdo je u nich na fakultě proděkanem, ani kdo je členem akademického senátu. Lze s touto bariérou vůbec něco dělat, končí-li náš individuální zájem o univerzitní dění u dveří katedry, laboratoře, kliniky či ateliéru?

M. Hejtmánek

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

10. BŘEZNA

P. Materna: Santiago de Compostela. Cestopis studenta UP. Divadlo hudby, 19.30 hod.

G. Paskaljevič (1977): Pes, který měl rád vlaky. Filmový klub, UC UP, 20 hod.

11. BŘEZNA

Doc. P. Emanovský (PdF UP): Diferenční algebry. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. Pořádá Katedra algebry a geometrie PíF UP, posluchárna č. 301, Tomkova 40, 13 hod.

Mgr. K. Pastor (PíF UP): Derivperiodická řešení diferenciálních systémů II. Seminář z diferenciálních rovnic, posluchárna č. 2, PíF UP, Tomkova 40, 13.30 hod.

Doc. V. Suchánek (přuvodce večera): Energie jako droga: Ekologický večer. Divadlo hudby, 17 hod.

Prof. M. Hejtný (PdF UK): Budování mentálních matematických struktur u dítěte ve věku 5–10 let. Didaktický seminář, Katedra matematiky PdF UP, 14 hod.

Koncert Katedry hudební výchovy PdF UP. Kaple božského Těla, UC UP, 18 hod.

Prof. P. Floss (FF UP Olomouc): Kardinál Mikuláš Kusánský – renesanční myslitel na prahu novověku. Pořádá MSKA. Velký sál Aarcibiskupské kurie, Biskupské nám. 2, 2. patro, 17 hod.

P. Dobeš: Koncert aneb Zum Zum Zum. Kytarový doprovod T. Kotrba. U-klub, 19 hod.

12. BŘEZNA

Nové kresby studentů Katedry výtvarné výchovy PdF UP. Výstava prací studentů z ateliéru doc. P. Jochmanna. Galerie Výpad, Purkrabská 2, 17 hod.

Hanácký rockový festival. Tradiční přehlídka nových zajímavých regionálních kapel (Psychonaut, Fresh Energy, Loco Poco, Beeline). U-klub, 19 hod.

J. Trnka (1955): Dobrodružství vojáka Švejka. Filmový klub, UC UP, 20 hod.

13. BŘEZNA

R. Malý: Neopathetický kabaret/Vraní zpěvy. Literární večer/autorské čtení.

-red-